Ч. 40 (13.279). Львів, неділя 19. лютого 1933. Pooztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.

Конто почт. щадн. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло“. Львів.

Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.

Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Місячно	5·00 зол.
Чвертьрічно	15·00 „
Піврічно	30·00 „
Річно	60·00 „

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Автономія на експорт і її похорони.

Самоуправа Галичини за часів Австрії. — Рік 1918 і його політичні наслідки. — Ревеляції Мацціпія про польські закулісові заходи. — Коротка память санаційного віцемаршала сойму.— Цісарський патент з 1850 р. і польський закон з 1922 р. — Шлеськ і Східна Галичина.

(З промови посла д-ра Степана Барана, виголошеної усоймі 15. ц. м. при мотивуванні української поправки, щоби новий самоуправний закон не обовязував на території 3-ох воєвідств Східної Галичини).

З усіх земель, що входять сьогодня в склад польської держави, одинока Галичиia мала віддавна широку територіяльну самоуправу, означену краєвим статутом для Галичини з дня 26. лютого 1861 р. Цей статут покликав до життя галицький краєвий сойм з Краєвим Видилом як виконавчим і контролюючим органом нижчу територіяльну самоуправу, покликану до життя громадським законом з 1866 р. і двома наступними з 1889 р. і 1896 р. для міст і містечок, з міськими статутами для міст Львова і Кракова та з законом про повітову самоуправу з 1866 р., котрі з пізнішими змінами і додатками обовязують досі.

Істнуюча там з горою пів століття перед світовою війною самоуправа не була ідеальна, була антидемократична, передовсім в ділянці краєвого і повітового устрою репрезентаційного і виконавчого. Права української людности у тій ділянці були значно обмежені у користь польської людности.

Не вважаючи на свої великі недостачі галицька територіяльна самоуправа витворила відносини значно кращі від тих, які на терені Галичини, зокрема східної частини того краю, панують сьогодні, коли знесено формально краєву а фактично і повітову самоуправу і коли громадську самоуправу піддано під команду старостів.

Історичний розвій подій, проклямування українською більшістю в дні 1. листопада 1918 р. окремої Української Держави на терені Східної Галичини і наша боротьба за удержання цеї держави, а також інші події загально-европейського чи навіть світового характеру, були причиною, що й польська держава мусіла тоді числитися з відрубним характером Східної Галичини.

В історії розвою польської територіяльної самоуправи у відродженій Польщі є знаменні два закони, яких „раціо леґіс“ є та сама. Маю на думці конституційний закон з дня 15. липня 1920 р., в якому є організаційний статут шлеського воєвідства і закон про основи загальної воєвідської самоуправи, а зокрема воєвідств львівського, тернопільського і станиславівського, з дня 26. вересня 1922 р. **Оба вони мали експортовий характер на політичний міжнародній ринок і мали на меті приєднати для Польщі рішаючі чинники цього ринку, щоби спірні суверенні права над Горішнім Шлеськом і Східною Галичиною признати польській державі.** В тій ціли признано Горішньому Шлеськові в конституційному законі з дня 15. липня 1922 р. дуже широку територіяльну автономію з окремим соймом і окремою воєвідською радою як органом виконавчим, котрий увійшов в життя і обовязує досі. В самоуправному законі з дня 26. вересня 1922 р. в розділі II. 9. до 26. признано також, хоч у дуже значно меншій мірі, відрубний самоуправний характер воєвідствам львівському, тернопільському і станиславівському. Цього закону до нинішнього дня не введено в життя, всупереч виразній постанові ст. 26. цього закону, яка постановляє, що цей закон має увійти в життя найпізніше до 2-х літ по його оголошенні, себто до дня 26. вересня 1924 р.

Однак він осягнув свою ціль на міжнародньому ринку. Там його запрезентовано як велику уступку польської держави на користь українського народу у Східній Галичині і через те виєднано в дні 15. березня 1923 р. рішення Ради Амбасадорів в Парижі, що признало суверенні права Польщі над Східною Галичиною. Про експортове значіння того закону і про ролю, яку він виконав у справі признання Східної Галичини польській державі, згадує обширно визначний приятель Польщі, бувший італійський посол при польському уряді у Варшаві, Францеско Мацціні у відомій своїй книжці „Відродження Польщі“.

На стор. 264. в уступі **„Рішення справи Східної Галичини“** пише він дослівно:

„Після генуенської конференції, коли здавалося, що великодержави вже не дбають про справу Східної Галичини, польський уряд підніс її впродовж літа (було це в р. 1922). Законодатний сойм сповнив своє завдання і в короткому часі мав зробити місце конституційним установам, яких вибір був передбачений на листопад. Тому, що з погляду міжнародньої політики Східна Галичина підлягала ще головним великодержавам, польський уряд не міг визначити у ній виборів, але з другої сторони цілий (польський — Прим. Ред.) нарід жадав, щоби це зробив“.

„В половині серпня (мова тут про рік 1922) Нарутович (тодішній польський мін. зак. спр. — Прим. Ред.) доручив мені і моїм товаришам з Франції і Англії довірочний меморіял, в якому представляв ситуацію і до якого був долучений проект статуту для Східної Галичини. В цей спосіб польський уряд хотів змусити головні потуги, щоби занялися цією справою і одночасно оминути враження, що сам хоче наказати вибори і поставити великодержави перед довершеним фактом“.

„Проєкт устрою Східної Галичини був радше скомплікований і не можна сказати, щоби надавав цій території правдиву автономію, як цього бажала собі Англія Східна Галичина не була признана окремою територією а окремі установи були надані трьом воєвідствам львівському, станиславівському і тернопільському, що не мали ніякого спільного вузла крім приналежности до польської держави. Крім цього у воєвідських соймах поляки й українці мали творити окремі курії, що обом тим народам давало однакову силу, навіть тоді, коли дійсний їх стан був дуже ріжний, як приміром в станиславівському воєвідстві, в котрому поляки становлять тільки 21.8 проц. загалу людности“.

А дальше на стор. 265 пише:

„Хоч я був постійним речником прилучення Східної Галичини до Польщі, проте я бажав, щоби великодержави — для збереження свого престіжу — зложили бодай заяву, що годяться на вибори у тому краю, але і цього не удалося осягнути. Польський сойм, осмілений такою великою пасивністю, змінив урядовий проект автономії трьох воєвідств Східної Галичини на загальний проект самоуправи всіх воєвідств держави. Так звані соймики: львівський, станиславівський і тернопільський, ріжнилися від інших лише тим, що зберігли окремі національні курії (на користь польського народу) і що мали ширшу компетенцію в господарських і культурних справах, а засадничу зміну довершено без повідомлення про це великодержав, яким свого часу представлено інший проект“.

„А всеж у перших днях жовтня англійське посольство у Варшаві вручило міністрові закордонних справ меморіял, з якого виходило, що перший проект автономії не припав до вподоби англійському урядові“.

Врешті на стор. 266 і 267 пише:

„Відомо вже, що італійський премієр визискав справу Мемеля (Клайпеди) як нагоду до розвязання справи Східної Галичини. Рішення конференції Амбасадорів з дня 15. березня 1923 р. затвердило лише границі, установлені риським договором. У мотивах зазначує воно тільки, що Польща признала, що „етнографічні відносини роблять конечним для Східної Галичини автономічний устрій“, а також що договір, заключений між головними великодержавами і Польщею дня 28. червня 1919 р., передбачував для всіх територій, що находяться під пануванням Польщі, окремі гарантії для расових, мовних і віроісповідних меншин“.

Отже так представляється в авторитативному освітленні п. Мацціні справа Східної Гали-

чини безпосередньо перед признанням П Поль-
щі і воно доказує наглядно **виключно експорто-
вий характер польського самоуправного закону
з 1922 р.**

Повищі ревеляції п. Мацціпія навів я як від-
повідь з нашої сторони на виводи п. віцемар-
шала д-ра Полякевича у його вчорашній реплі-
ці послові д-рові Дмитрові Левицькому, тому,
що п. віцемаршал Полякевич забув зовсім про
історію із самоуправним законом з 1922 р. і йо-
го проектами, а також і про значіння, яке цей
закон сповнив в справі признання Польщі Схід-
ної Галичини, не згадуючи навіть цілком про
істнування цього закону.

Історичні, національні, культурні і госпо-
дарські відносини у теперішніх трьох полудне-
во-східніх воєвідствах є інші, ніж у централь-
них чисто польських воєвідствах. З фактом цієї
окремішности числилися, бодай до деякої міри,
вже самі викравачі територіяльного поділу тих
воєвідств, хочя одноцільну етнографічну укра-
їнську територію в Галичині поділили в непри-
родно штучний спосіб між кілька воєвідств.
Для тих викравачів був — здається — взірцем
австрійський цісарський патент з 29. вересня
1850 р. про краєву конституцію і соймову вибор-
чу ординацію для Галичини, коли то у відповідь
на домагання українських послів у першому ав-
стрійському конституційному парляменті з років
1848-9 утворити зі Східної Галичини окремий
коронний край, поділено тодішню Галичину на
три окремі округи з трьома окремими соймами
і краєвими виділами — у Львові, Станиславові
і в Кракові. Однак цей закон не війшов в життя
і тут заходить повна анальогія до долі, якої до-
сі зазнає польський самоуправний закон з дня
26. вересня 1922 р.

Істнуючої національної окремішности Схід-
ної Галичини — як рівнож інших українських
земель, що входять тепер в склад польської дер-
жави, — не можна скрити і прийде колись час,
коли вона найде свій вислід і в ділянці держав-
ного і міжнародного права!...

Міськї вибори у Вінніпеґу.

(Лист з Канади.)

Вінніпеґ, у січні 1933.

Міські вибори у Вінніпеґу відбулися ще
при кінці листопада м. р., одначе досі годі було
про них писати тому, що остаточний вислід
у третій виброчій окрузі, де українці поставили
власних кандидатів, став відомий щойно у січ-
ні. Організована участь вінніпеґських українців
у міських виборах є доволі свіжої дати. Ще в
1930 році представником північного Вінніпеґу,
де збитою масою живе около 20.000 українців,
був комуніст Колісник. Тоді саме, за почином
гуртка свідоміших громадян, рішено покласти
кінець тому неприродному станові річей, що
кидав доволі некорисне світло на весь україн-
ський загал. Створено спільний виборчий ко-
мітет, у склад якого ввійшли представники всіх
народніх організацій і назначено власного кан-
дидата. Спроба вдалася лише по-части. Народ-
ній кандидат перепав, одначе забрав стільки
голосів комуністові, що й той мусів розпроща-
тися з буржуазним фотелем у міській раді.

Аналіза тодішніх виборів виявила, що, з
огляду на розбиття українського табору на ко-
муністичний і проти-більшовицький, українцям
не-комуністам годі буде перепхати власного
кандидата без посторонього союзника. Такий
союзник, що підходив з багатьох причин, на-
винувся в постаті вінніпеґських німців, які
творять у місті невелику, але дуже добре зор-
ганізовану ґрупу. Коли отже став наближатися
час нових міських виборів у 1931 р., українці
заключили з німцями письменну угоду, згідно
з якою німці мали при найближчих виборах
піддержати українських кандидатів до міської
і шкільної ради, а в заміну за це дістати україн-
ські голоси для своїх кандидатів у найближчо-
му році. Союз з німцями приніс відразу сподії-
вані овочі й українці, при німецькій допомозі,
вибрали Дмитра Ферлея (родом з Балинець)
міським радним, а п. Марію Димову членом
шкільної ради.

При останніх міських виборах німці мали
право, згідно з вище згаданою умовою, виста-
вити двох власних кандидатів — до міської і
шкільної ради. Не чуючись на силах, вони вдо-
волилися одним кандидатом на міського рад-
ного, залишаючи кандидатуру до шкільної ра-
ди до диспозиції українцям. Вибір німців упав
на молодого німецького лікаря д-ра Г. Олкер-
са, а українці назначили кандидатом на шкіль-
ного радника популярного місцевого лікаря,
д-ра Г. Йонкера, голяндця з походження, дру-
жина якого, п. Анна Йонкер, є одною з най-
більше заслужених українських діячок у Ка-
наді.

Розпочалася коротка, але дуже інтенсивна
виборча кампанія. Комуністи напружили всі
свої сили, не бракувало теж з їх боку виборчо-
го терору, одначе ніщо не помогло. Оба канди-
дати українсько-німецького бльоку перемогли,
при чому д-р Йонкер одержав найбільше голо-
сів з усіх своїх суперників у третій виборчій
окрузі. Ще й тоді комуністи не хотіли скапіту-
лювати і користаючи з факту, що д-р Олкерс
побив комуніста Мориса лише 28 голосами, во-
ни зажадали нового перечислення виборчих
карток, мотивуючи своє домагання тим, що,
мовляв, перше числення голосів було недоклад-
не і, що Морисові уневажнили безпідставно ба-
гато голосів. І цим разом їх сподівання не спов-
нилися. Нове перечислення голосів, яке відбу-
лося аж у січні, не змінило висліду виборів, а
навпаки: додало ще д-рові Олкерсові нових 9
голосів.

Міських і шкільних радних вибирають у
Вінніпеґу на два роки, так що українсько-ні-
мецький бльок має тепер по двох представників
в обох вище згаданих установах. Останній ви-
борчий успіх показав українцям міста Вінніпе-
ґу наглядно, що значить організована, плянова
акція і став тим моральним капіталом, з якого
вони будуть черпати силу в майбутньому. Го-
ловою спільного виборчого комітету був Д.
Будка, керманичем кампанії В. Біберович.

Іван Королевич.

Як мали розстріляти Петлюру в Київі.

Дещо зі споминів російського розвідчика.

Недавно вийшла у Празі книжка споминів колишнього добровольця у російській армії майора Р. Л. Вітачка. Книжка зветься „Незнаний вояк“, а має кілька сторінок цікавих і для українця.

Автор — чех, колишній австрійський старшина, перед війною жив у Київі і був там директором і співвласником великої фабрики „В. Кашпар“ чи „ческа вововка“. У споминах виступає як московський патріот, монархіст. Накидається на українців, революціонерів, Масарика, — ґльорифікує Корнілова, Духоніна, Келлера..

До російської армії вступив автор з першим днем мобілізації і був призначений до розвідки 3-ої російської армії. Цим відділом завідував тоді ще полковник Духонін. По кількох роках його призначили помічником начальника розвідки 7. армії. Убивши якогось комісаря, автор мусів утікати до Київа. У книжці описує як працювала російська розвідка, в якій таку домінуючу ролю грали саме чехи.

Читача-українця цікавлять розділи, де автор оповідає про ролю рос. контр-розвідки у розвитку подій на Україні. Поминаючи лайки та епізоди, варто спинитись ось на чому:

1) Під кінець Центральної Ради російські розвідчики-старшини вже добре були зорганізовані у Київі. *Центром їх праці була приватна квартира Карпеки*, московського чорносотенця, що мав двох синів офіцирів. Розвідчики мали досить грошей, мали торговельні підприємства, чужі зв'язки і навіть одного співробітника в німецькій розвідчій службі у Київі; мали також аж кілька складів зброї. Автор твердить, що „ми знали про все, що варилось в українській політичній кухні раніше, ніж український уряд“.

З цього приводу цікаві його ревеляції про гетьманський переворот, хоч треба їх брати з великою резервою. Розвідчики знали, що приготовляється гетьманський переворот та, що було трьох кандидатів на гетьмана.

„По-перше князь Кочубей, молодий, невеликого погляду та інтеліґенції, який, щоб хоч у дечому проявитись був чи прикидався завзятим українцем. Другим був шляхтич Дорошенко, інтеліґентний та енерґійний, член української влади (?), також „щирий“ українець та нарешті третім був ґенерал Скоропадський, офіцир царської ґвардії. Його політичні переконання були для багатьох загадкою. Ситуація була неясна і німці не знали, за ким стануть...“ (Порівняй: Д. Дорошенко Історія України, II. том, ст. 32).

Далі читаємо там таке:

„Одного дня несподівано прийшов до мене офіцир з приказом моментально іти до міста, бо робимо монархічний переворот. Більше мені не сказав, а побіг збирати інших офіцирів. У місті довідався я про подробиці. Ішло про те, щоби заскочити німців у тому, хто буде українським гетьманом та щоб за гетьмана був проголошений той, кого ми хотіли мати володарем України, а саме ґенерал Скоропадський, *вірний царський офіцир*“.

„До переведення перевороту обсадили ми найперш ґенерал-ґубрнаторську палату, а на то післали відділ щось із стодвацяти офіцирів до хліборобського зїзду, що саме засідав у Миколаєвському парку. Справа була переведена хутко й по військовому. Зїзд був обсаджений офіцирами, озброєними рушницями та бомбами, а депутати (?) взвані (?), щоби вибрали Скоропадського на гетьмана України. За пів години ґенерала Скоропадського вибрали і славу йому проголосили*). Новий „великий гетьман всієї України“ замешкав не в царській *палаті*, тільки в ґенерал-ґуберґаторському *домі*, щоби зазначити свою підпорядкованість російському цареві... По перевороті я був призначений до його конвою та до офіцирської ескадрони для його охорони“. (Порівняй Д. Д. І. У. т. II. ст. 38.)

По прочитанні цих місць, починає помаленьки пояснюватися роля П. Я. Дорошенка у гетьманському перевороті. П. Дорошенко — шваґер Карпеків і жив саме в Київі у Карпеків, тобто в самій хащі московських контр-розвідчиків!! (Порівняй кінцевий рядок IX. уступу Д. Дорошенко „Мої спомини“.., ч. 2. ст. 85.)

2) З конвою автора перевели до „отряда особаго назначенія“. „Офіціяльною цілю якого було держати в послуху полки гетьманської армії, а тайною та справжньою було формування армії для боротьби за визволення Росії...“ „Природно, що і розвідча служба була зосереджена у наших руках“. Автор далі оповідає, як справно засуджували та розстрілювали гетьманські офіцири.

Український читач знов-же таки читає з цікавістю такий розділ. Автор оповідає:

„У Київі зловили були небезпечного *українця, бунтовника* та аґітатора як проти царської Росії так і проти нового українського гетьмана. Знаменитого промовця, який своїми словами умів захопити маси народу і вести їх проти когобудь... Його імя було Петлюра. Про нього знали, що він орґанізує у Київі та на Україні повстання проти нас. Та доказати йому не було можна нічого! Я дістав розказ, відвезти його на вантажному авті до Лукіянівської тюрми... *Я дістав інструкції, дати йому можливість до втечі, а здоганяючи його, застрілити.* (Підкр. моє — Н. Г.) Я не дуже сентиментальний, а колиб ішло про зрадника, чи вбивника, така справа і мене не вивелаб з рівноваги. Але це був без сумніву ідеаліст і патріот, хоч і ворог, але революціонер. Було це неприємне завдання! Я подумав собі „дійся воля Божа“ — і ми поїхали. Я оглянув Петлюру. Цікавий тип. Козак з чорною чуприною, певного погляду, широкоплечий, невисокий. Одягнений був у малоруський кафтан, високі чоботи та малоруську вишиту сорочку. Одним словом справжній козак! Коли ми виїхали за місто, запропонував я йому

*) Обяснення Д. Д. І. У. т. II. ст. 38.

цигарку. Він узяв, спокійно подякував і закурив. „Чи смів би запитати, пане ротмістре, куди ви мене везете?“ — запитав мене Петлюра. „До Лукіянівської тюрми!“ відповідаю. „Але по дорозі мене, самозрозуміло, застрілите?“ питався з усмішкою Петлюра. „Ні“ — відповів я певно. Я обернувся спиною, щоби скінчити розмову й почув тихе: „Дякую“. Я попав у неприємну ситуацію, але постановив, якнебудь буде, дотримати слова, хоч би мене це голову коштувало. На здивування моєї охорони, я передав свого бранця в Лукіянівській вязниці і з тяжкими думками вернувся до штабу. В штабі я зголосив адютантові, що згідно з наказом, я передав вязня Петлюру до Лукіянівської вязниці. Адютант слухав мене в переляці. „Милий Боже, ротмістре, чи ви здуріли? Ґенерал вас розірве! З Лукіянівки Петлюру вже тяжко дістати до своїх рук, бож сьогодні її справу взяли німці. Ґенерал мене закликав, страшно мене вилаяв і заявив, що передасть мене під військовий суд. Потім роздумав і наказав мені просити про відкомандування до іншого офіцирського відділу, бо він у свому відділі потребує певніших офіцирів“. (Ст. 242—246.)

3) На іншому місці описує, як був підготований вибух складу муніції у Київі. Каже, що цю справу провів той-же гурт московських офіцирів, що збирався у Карпеки, одначе подробиць не знає. Аж того дня, коли це мало статись, його попередили, щоби віділхати від звіринця на вісім верст, бо споліваний сильніший вибух від того, що відбувся. „Які будуть наслідки такого величезного вибуху, ми не могли відгадати. Деякі гарматчики твердили, що пів Київа буде зрівняно із землею“. Далі каже: „Час вибуху був точно встановлений. У цю годину я сидів на рівній стрісі нашої фабрики й стежив за обрієм над звіринцем... Я думав, коли правильне твердження, що від вибуху такої величезної маси гарматніх набоїв буде пів чи навіть і цілий Київ знищений, то ми приготовляємо Київові... долю як Везувій Помпеям та Геркулянум. Але нема виходу, хоч би й цілий Київ мав бути знищений! Іде про перемогу союзників над Німеччиною!“...

Так працювали московські шпіони на Україні. Київа їм не було шкода.

З вибухом протигетьманського повстання автор бився проти української армії, а коли українці взяли Київ, то він найперше сховався в будинку німецької командантури, а потім.. поїхав зі Славінським, як командант посольського поїзду до Праги. У Відні Славінського покинув.

Вітачкові твердження потребують дуже і дуже поважної перевірки. Та покищо їх тільки реферуємо.

Н. Г.

Пакт Малої Антанти.

Із Женеви повідомляють, що міністри Ефтіч, Бенеш і Тітулеску підписали новий пакт, виладжений в останньому часі. Пакт буде предложений парляментам трьох держав до ратифікації та зареєстрований в секретаріяті Союзу Народів.

На основі цього пакту міністри закордонних справ Югославії, Чехословаччини й Румунії обєднуються на міжнародньому терені, творячи одноцілий бльок зі спільною програмою. Всі три міністри закордонних справ мають створити постійну раду. Без згоди тієї ради поодинокі держави не можуть робити ніяких умов ні союзів з іншими державами. До продовження румунсько-італійського трактату, що кінчиться за три місяці, потрібна теж згода ради Малої Антанти.

Новий пакт постановляє, що союзні умови між Румунією й Чехословаччиною, між Румунією й Югославією та між Чехословаччиною й Югославією продовжені на необмежений час. Пакт торкається теж господарських справ. Всі три уряди звернуться до своїх емісійних банків, щоб уложили спільний плян тісної співпраці.

Створення нового бльоку держав Малої Антанти викликало в італійських політичних колах велике враження, бо нема сумніву, що він спрямований проти італійської політики на Балкані. Французька преса тішиться, що бльок звернений проти німецького імперіялізму.

Після замаху на Рузвельта.

МІЯМІ, 17. II. ПАТ. Президент Рузвельт, вертаючи потягом до Ню Йорку, подав такі подробиці про замах на його особу: Замах виконано в моменті, коли інформували мене про зміст одної депеші. Нагло я почув гук, який взяв спершу за вибух педарди. Гук повторився кількаразів. Чоловік, з яким я розмовляв, відступив, а мій шофер пустив авто в рух. Я обернувся і побачив, як бурмістр Чермак зігнувся вдвоє і пані Джіль падала на землю. Я крикнув на шофера, щоби станув. Ми були віддалені 4 метри від жертв, однак присутній детектив казав шоферові їхати дальше. Самохід, виїхавши з юрби, задержався знову. Саме виносили бурмістра Чермака. Я велів умістити його на своїм возі й підтримував його по дорозі до шпиталю. На ступнях авта станули детективи. оба ранені, один в руку, другий в око.

МІЯМІ, 17. II. ПАТ. Замаховця Занґару примістили в келії, що находиться на 21 поверсі хмародера, в якому находиться вязниця. Занґарі грозить кара 20 років вязниці за напад зі зброєю в руці з наміром доконати вбивства. Як хтонебудь із жертв замаху умре, Занґару чекає кара смерти.

МІЯМІ, 17. II. ПАТ. Стан здоровля бурмістра Чермака є вдоволяючий. Занґара станув перед карним трибуналом, що перевів з ним допити. Його оборони піднявся один з найкращих адвокатів з Шікаґа. Шеф тайної поліції у Вашингтоні знає Занґару як анархіста. Кажуть, що Занґара взяв собі примір із вбивника президента Мек Кінлея, який теж впав жертвою замаху.

—o—

Пресові репресії.

БЕРЛІН, 17. II. ПАТ. Появилася дальша низка пресових заборон на території цілої Німеччини. Президент поліції припинив великий берлінський щоденник „Темпо“, видаваний концерном Ульштайна. На провінції закрито 6 часописів, комуністичних і соціялістичних.

—o—

По широкому світі.

— Японські війська відступили добровільно з місцевостей на манджурсько-радянській границі.

— Колюмбійські війська атакували знову перувіянців, однак мусіли відступити зі стратами.

— Сенат Зединених Держав приняв резолюцію за знесенням прогібіції.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 19. ЛЮТОГО 1933.

АНТІН РУДНИЦЬКИЙ.

Ріхард Ваґнер.

(В 50-ліття смерти.)

Дивні це були часи це друге й третє чвертьстоліття минулого віку! Пятьдесять літ, підчас яких зійшлись, немов би змовились між собою!, на невеличкому клаптику Европи люди, які порушили її, перемінили, тхнули в неї нове життя; одні на полі політики, другі в ділянці суспільній, інші в техніці, ще інші в мистецтві. Хотілось би сказати за Пушкином „...Які імена!“ А між ними, між цими великими іменами, великими не тільки для XIX століття, але й для людської культури всіх часів, золотими буквами сяє імя Ваґнера.

Назвати його музикою чи композитором також важко, як поетом, літератом чи фільософом, тому, що він представляє собою дивну синтезу всіх цих понять разом, синтезу, якої досі ніхто другий у тій мірі не осягнув — ні з музик, ні з поетів.

Важкі були для Ваґнера роки боротьби за свої твори й за свої ідеї, подвійно важкі як для кожного творця, що випереджує своїх сучасників, зваживши революційність його ідей і творів з одної сторони, силу, значіння і талант цих сучасних суперників з другої. Але не менш великою як його творчий ґеній, була сила волі і віри у свою місію; — і вони в рівній мірі причинились врешті до цілковитої перемоги, як і самі твори.

Ваґнера твори — оспорювані, висміювані — і врешті приняті з ентузіязмом, якого ледви який другий творець діждався. Вони мали на молоде німецьке покоління якийсь просто гіпнотичний вплив, якого останки видно ще й нині. 50 літ після смерти Ваґнера.

Пригляньтесь публиці, яка слухає Ваґнера в одному з провінціональних німецьких театрів — цій публиці, що в 99-ти відсотках складається з кол міщанства і дрібної маломістечкової інтеліґенції — пригляньтесь цьому виразові захвату і глибокої концентрації на її обличчях, тоді зрозумієте *ким* і *чим* є для неї Ваґнер ще нині. А тоді може догадаємось ким і чим він мусів бути для сучасної німецької молоді. Стати і бути „німецьким“ композитором, творити для німецького народу і своїми творами вести його до нових перемог — це була мрія Ваґнера, до якої він прямував усе життя й її осягнув. Але поруч з нею він осягнув ще куди більше: вийшовши із меж національної творчости, він став речником великих проблем людства і як такий став не тільки національним героєм, але всесвітнім. Перейшовши етапи творчости героїчної — (Рієнці), романтичної — (Тангайзер, Мандрівний голяндець, Льоенґрін), врешті монументальної національної епопеї Перстеня Нібелюнґів і Норимберських Опіваків, доходить Ваґнер до вершка своєї власної творчости і заразом до недосяжненого по нинішній день шпилю музичної драматичної творчости: до гимну, присвяченого коханню — Трістана і Ізольди. Не можна сумніватись, що не було й нема людей, які любили у свому житті не менш палко, гаряче, ніжно й пристрасно заразом як Ваґнер; але нікому не вдалося цю свою любов висловити глибші і більш зворушливі. Після такого твору, який порушивши найвищу земну проблему, підніс її до неземних висот — могла прийти черга ще тільки на одно: на резиґнацію і — віру. І в символічній релігійній містерії „Парсіфаль“ поставив Ваґнер цим двом почуванням вічний памятник.

Вплив Ваґнера обмежувався не тільки до його прихильників і однодумців; перед ним не могли оборонитись і його великі сучасні суперники ба навіть й противники. Під кінець життя Ваґнера, коли він став уже божком усього музичного світа, цей вплив був такий великий, що треба було цілого чвертьстоліття, щоби зпід нього визволитись і тим самим — зробити новий крок уперед, станути на новому етапі в розвитку музичної творчости. Треба було одної ґенерації, щоб вона видала з себе нового ґенія, який врешті очуняв би й скинув із себе і цієї своєї ґенерації, тягар — хоч який приємний, але все таки накинений, чужий — Ваґнерової спадщини.

Майже саме в 25-ліття смерти Ваґнера пише його колишній однодумець і духовий речник Ріхард Штравс свою „Сальоме“ і відкриває врешті цим твором нові перспективи середньо-европейській музичній драматичній творчости. Одночасно імпресіонізм у Франції, веризм в Італії, народня тематика Римського-Корсакова і Мусорґського в Росії, показують нові стежки, нові можливості в ділянці музичної творчости, а Ваґнера і його спадщину починають поволі розглядати з історичної віддалі.

Для сьогоднішньої ґенерації, яка ставиться критично вже й до Ріхарда Штравса і його насдідків, і для якої імпресіонізм чи веризм стають пережитими фактами „глибокої минувшини“ (дарма, що поправді ще вчора, себто перед 15-ти роками, вони були чимось новим і багатонадійним) — для тої нинішньої ґенерації Ваґнер не є вже цим божком, яким був для попередньої та позавчорашньої. Але все-ж таки він залишився й досі і залишиться й надалі цим творчим ґенієм, який не йдучи на ніякі компроміси зі своїми мистецькими переконаннями, ціле своє життя присвятив великій ідеї: ставляв і розвязував проблеми, вказуючи нові шляхи музичній творчости. І не тільки його твори, але хочби сама тільки боротьба за нові ідеї,, яку він вів аж до смерти, виборола Ваґнерові почесне місце в невеличкому гуртку титанів творчости.

—o—

Вісти з „Рідної Школи“.

Реєстрація Старшин Кружків „Р. Ш.“.

Ті кружки „Рідної Школи“, які зорганізовані перед кінцем 1932 р. і свої основні збори від були 1933 р. — влада уважає за товариства **зареєстровані.** Їх реєстраційною владою є дотичне Воєвідство, а не Староство.

Пригадуємо дуже важну постанову § 23 го тепер обовязуючого закону про товариства (з 27. X. 1932. ч. 94. Дн. У. Р. П., поз. 808), а саме, що всі ті Кружки мають найдальше до двох тижнів по своїх зборах повідомити **дотичне Воєвідство** за посередництвом приналежного Староства окремим письмом (без стемплів), як уконституувалася нова Старшина Кружка „Р. Ш.“ і подати адресу кожного з членів та адресу льокалю, в якому приміщений Кружок.

На це прохаємо звернути увагу всім Кружкам „Р. Шк.“, які зорганізовані перед кінцем 1932 р.

Таке письмо має бути зладжене так:

„Вільне від стемплевої оплати на основі рішення Міністерства Скарбу з дня 4. жовтня 1928 р. Л. Д. V. 7037/6.

До Воєвідського Уряду у . . . . . .

через Староство у . . . . . .

Підписаний Кружок „Рідної Школи“ ім. . . . . . . в . . . . . . повідомляє згідно з постановою § 23. закону з 27. X. 1932. ч. 94. Дн. У. Р. П. поз. 808, що дня . . . . . 193 . . відбулися його Загальні Збори, на яких відповідно до постанови § 26. обовязуючого статуту „Рідної Школи“ вибрана Старшина уконституувалася так:

(тут виписати, який чин хто займає та адресу кожного).

Льокаль товариства приміщений . . . . . (де?)

. . . . дня . . . . 193 . .

Голова. Печатка: Секретар.

Дитячі садки.

Час весни надається найкраще на те, щоби поробити підготовку для відкриття дитячого садку в громаді на час літніх сезонових робіт. Требаж заздалегідь освідомити громадян дотичної громади про користи з дитячого садка і про те, чого потрібно для улаДження садка (заяв батьків щодо дітей і вплат, підшукання відповідного льокалю, куховарки, інструкторки, зорганізування харчу для дітвори і т. п.).

Звертаємо увагу, що дитячі садки — це суспільні установи, тому їх організацію треба зголошувати в **дотичному Старостві, а не у шкільної влади.**

Тому, що справ виховання не можна роздрібнювати, треба доложити всіх заходів, щоби дитячий садок організувати при Кружку „Рідної Школи“, а якщо його ще нема, то чим швидше зорганізувати.

Одначе тому, що дитячий садок виходить на користь цілій дотичній громаді, то при його зорганізуванні мусять співділати всі місцеві національні товариства. Особливо всі вони повинні доплачувати зі своїх доходів на удержання „садка“.

По інструкторку звертатися до Головної Управи „Р. Ш.“. Якщо якась громада мала би вже на приміті відповідну інструкторку, то треба подати її імя, її освіту й адресу до відома Головній Управі „Рідної Школи“.

Про кожний ступень підготовки, а пізніше про кожночасний стан „садка“ треба на окремій картці повідомляти Головну Управу „Рідної Школи“.

Рефератик про організацію дитячого садка („Як закладати і вести діточі садки?“, видання Головної Управи „Р. Ш.“) враз зі зразком подання до староства можна набути у книгарні „Рідної Школи“ (Львів, Сикстуська 20) за ціну 30 сот.

Головна Управа „Рідної Школи“.

Льойд Джордж про Гітлера.

ПАРИЖ, 17. II. ПАТ. Журнал „Анналь“ приносить статтю Льойд Джорджа, в якій автор заявляє, що іменування Гітлера канцлером отвирає широкі перспективи. Оскільки Гітлер як канцлер хотів би вцілости зреалізувати націонал-соціялістичну програму, отже видалити з Німеччини всіх жидів, вивласнити капіталістів і їхній маєток розділити між зруйновані середні і робітничі верстви, виректися дефляції, відкинути цілковито версайський трактат і змінити пропаганду нім. агресивного націоналізму, то вислід обняття ним влади мав би очевидно велике значіння.

Льорд Черчіль проти уряду.

ЛЬОНДОН, 17. II. ПАТ. Палата громад після довшої дискусії, в часі якої льорд Черчіль виступив з гострою критикою урядової політики, відкинула 414 голосами проти 49 внесення, звернене проти уряду за його політику в справах безробіття.

Банки знову відкриті.

ДІТРОЙТ, 17. II. ПАТ. Всі банки в Дітройт отворені знову, однак з тим застереженням, що можна вибирати з них не більше як 5 проц. депозитів. В інших містах стейту Мічіґен банки теж відкриті.

Крівавий страйк в Астурії.

З Овієдо з Еспанії повідомляють, що в гірничій окрузі Фельґера, де досі триває страйк, прийшло в ночі до поважних подій. Революціонери кинули 5 бомб до публичних будинків та астурійського банку. Вубухи тих бомб наробили великої шкоди. Крім того ушкоджено електричні проводи, наслідком чого ціле місто опинилося в темноті. Над ранок вивязалася між поліцією та революціонерами завзята бійка, в якій було багато вбитих і ранених.

АМЕРИКА ВИЗНАЄ СРСР.

„Нюйорк Таймс“ повідомляє, що визнання СРСР. Злученими Державами є питанням найближчої будуччини. През. Розвельт і більшість сенату є думки, що положення на Далекому Сході створює обставини, сприяючі визнанню СРСР. Злучені Держави визналиб СРСР., колиб більшовики припинили комуністичну пропаганду, а також під умовиною уступок у справі довгів і заключення торг. умови.

Кінець комуністичному теророві.

Як повідомляють із Берліна, в державній канцелярії була 16. п. м. урядова конференція, на якій запали важні внутрішньо-політичні рішення. На першому пляні нарад було забезпечення виборів і розпорядки проти комуністичного терору, що викликує в державі загальне занепокоєння. На основі тих рішень влада має комуністичному теророві зробити за всяку ціну кінець.

Протикомуністичний відрух в Америці.

ВАШІНҐТОН, 17. II. ПАТ. Сенатор Гардтфільд зголосив у сенаті законопроєкт, що передбачує видалення з краю комуністів чужинців. Правнича комісія палати репрезентантів приняла законопроєкт, що накладе строгі кари на всіх, хто накликує до повалення силою влади, або ставить опір владі.

Японія не зрікається свого пляну.

ТОКІО, 17. II. ПАТ. Японський премієр заявив у пресовому інтервю, що уряд ще не рішився щодо виступлення Японії зі Союзу Народів. Те, що діється в провінції Джеголь, це внутрішня справа манджурської держави, тому є поза впливами Союзу Народів або інших держав. Воєнні операції розтягнуться незабавком.

НОВИНКИ

— **Подаємо до відома,** що в початках березня відбудеться концерт українських ревелерсів. У програмі танга, бостони і фокстроти українських і чужих композиторів. 1432 1—1

— **Недуга артиста-маляря Ів. Труша.** Довідуємося з певного джерела, що наш почесно знаний і високозаслужений для українського мистецтва артист-маляр Іван Труш поважно занедужав. Наслідком недуги артист не може запрацьовувати нормально навіть на забезпечення примітивної екзистенції. Українське громадянство, зокремаж та його частина, що розуміє вагу мистецтва та його велику ролю в українській культурі, повинніб прийти з допомогою недужому артистові таким чином, щоби закупити в нього кілька образів. Така допомога, що не понижує нікого і нікому не спричинює прикрощів, буде найкращим доказом прихильности та заінтересування долею людини, що дала непроминаючі цінности нашій культурі. Робітня артиста Івана Труша міститься при вул. Обозовій ч. 12. Треба їхати туди трамваєм ч. 4. до останнього перестанку при вул. Листопада.

— **Два виклади в Т-ві „Зоря“ у Львові.** В Т-ві „Зоря“, вул. Вірменська ч. 25, відбудеться в неділю 19. лютого в год. 12. впол. виклад ред. д-ра І. Німчука п. з. „З національно-віроісповідних проблем Львова“ для членів „Зорі“, а в год. 5. попол. для ремісничої молоді виклад дир. І. Ющишина п. з. „Суспільна творчість І. Франка“.

— **Українська авдиція в ужгородському радіо.** В неділю дня 19. II. 1933, год. 9—9.35 передполуднем: Церковні пісні у старославянській мові, співає хор 60 учениць гр.-кат. учит. жін. семинарії в Ужгороді під орудою диригента Миколи Аркаса. А. Ломакін: Херувимська, Б. Архангельський: Внуши Боже молитву мою, С. Аркас: Отче наш, київський напів. Д. Аркас:

Милость мира, г. Кишакевич: Діва Марія. Год. 15.30—16. попол.: Виступ першої циганської школи в Европі, відділ словацької школи в Ужгороді. І.Орала, словацька пісня, по словацьки, А ту чаю (А ти дівча), циганська пісня, Коли вечір ся темнит, чеська пісня по чеськи. Диригент: управитель школи Ладислав Геґедуш. II. Під тим нашим оконком — Кисуса, словацькі пісні. Грає дитяча циганська смичкова орхестра школи. III. Циганські оригінальні пісні під акомпаніямент циганської орхестри, співає по циганськи Веора Лацко, жінка старости циганської кольонії, а примар орхестри Мартин Лацко: а) Марлас манґе (Умерла мені жінка), б) Древарі драва (Ходім відсіля), в) Трін фордин прерокла (Має складану сукню). Від год. 17.30 попол. Жіночий хор гр.-кат. учит. сем. в Ужгороді під орудою диригента Миколи Аркаса: а) Людкевич: Ой три шляхи, б) Задумала стара баба (народня пісня), в) Людкевич: Чайка, г) Гандзя, народня пісня, д) Давидовський: Рідний край. Година 17.50—18.10: Хор чеського драматичного клюбу в Ужгороді виконає українські баляди. Вступне слово до кожної баляди скаже шкільний інспектор Ян Вондрачек. Перерва 2 хв. Українські пісні (солістки гр.-кат. жін. уч. сем.): а) Стеценко: „Плавай, плавай“, — IV. р. Варвара Тесловичівна, б) Аркас: „Троянда“, дует, IV. р. М. Романівна, М. Галговці, в) Дмітрієв-Кайґль: „На півночі“, тріо, IV. р. М. Романівна, Ю. Довбаківна, М. Греба, г) Ніжанківський О.: „Люблю дивитись“, дует, IV. р. В. Тесловичівна, М. Іванчо. Фортеп. провід — IV. р. Ш. Пайкошій, II. р. М. Гранчаківна. Фісгармонія: IV. р. Ш. Пайкошій. Год 18.30: Лекція п. Гіршової (по чеськи): Звичаї Підкарп. Руси. Год. 18.43: Підкарпатські пісні виконає Фр. Шіндляр: I. Кайґль: а) Чорна гора, б) На війну їду, в) Сусід оре, г) Через річеньку. Фортепяновий супровід проф. Кайґль. 19. год. кінець трансмісії Спікер учит. Карбованець.

— **Жертвуймо на кухню для безробітних!** Парохіяльний уряд при архикатедральній церкві св. Юра повідомляє, що всі збірки під церквою у неділю 19. ц. м. призначені на кухню для безробітних при парохії св. Юра.

— **Справлення помилки.** В „Ділі“ ч. 38 у статті **„Зі сойму“** подано помилково, що в дискусії промовляв пос. Чукур (укр. рад.). Має бути: пос. Чукур (УНДО).

— **Вийшли на волю.** На волю з бережанської слідчої тюрми вийшли 24. I. ц. р.: студ. Микола Бекеш, Е. і С. Кропельницькі з Демянова, П. Заставний, І. Тарнівський, Д. Петрів з Дібринова; 1. II. ц. р.: артист маляр С. Мельник, студ. В. Шеремета, Т. Даміць, С. і М. Юрків, І. Музич-

КРОВАВИЙ НАПАД НА ПОЛЬСЬКИЙ КОНСУЛЯТ.

Гурт комуністів, — як повідомляє польська преса з Парижа, — м. ин. багато безробітних поляків напали на ген. консулят у Парижі. Вони забарикадувалися в будинку, а опісля пішли до бюра консуляту. Після короткої бійки та дискусії ген. консуль Познанський приняв делегацію 6 робітників. Делегати сказали, що польські еміґранти не мають що їсти. Рівночасно в будинку демонстрували французькі робітники. Вони виломили двері. Двох службовців консуляту поранили тяжко ґумовими палицями та ножами, а чотирьох лекше. Консуль був ранений відломками скла. Поліція арештувала 20 демонстрантів, м. н. 16 поляків.

—o—

ФОРД БАНКРОТУЄ?

З Нюйорку повідомляють, що през. Гувер телефонічно старався намовити Генрі Форда, аби взяв участь у санації Ґардіен Банку. Кажуть теж, нібито Фордові грозить банкроцтво. Маґазини його повні скл. вт, а на них він не має збуту. Щоби рятуватися перед катастрофою, збирає гроші й вибирає із банків.

—o—

НІМЕЦЬКА ФЛЬОТА НА ОКЕАНІ.

Німецька фльота виплинула на Атлянтійський Океан. Робитиме артилерійські проби.

НЕ ДУМАВ СТРІЛЯТИ РУЗВЕЛЬТА?

З Нюйорку повідомляють, що поліція не вірить зізнанням Занґари начеб він хотів застрілити през. Рузвельта. Здогадуються, що Занґара з приказу шикаґівських ґенґстерів мав убити Чермака. Шикаґівські ґенґстери ненавидять бурм. Чермака за це, що він безпощадно нищить бандитів. Чермак є, щоправда, прихильником скасування проґібіції, одначе дуже енерґійно поборює пачкарів алькоголю.

ФАШИЗМ У ФІНЛЯНДІЇ.

У Фінляндії почався великий фашистівський рух. Проводить ним відомий бувш. провідник ляповців Косоля. У своїй відозві накликає Косоля фінляндських патріотів записуватися до організації, яка готовить кінець комуністам, що руйнують патріотичні й релігійні почування.

У РУМУНІЇ УСПОКОЮЄТЬСЯ.

БУКАРЕШТ, 17. II. ПАТ. Нині не було ніяких ексцесів. У всьому краю спокійно. Лише в Плоешті 80 робітників рафінерії нафти проголосило страйк і хотіли лишитися в фабриці. Це їм не вдалося. Небаром у фабриці почалася праця.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Нарти — Бридж.

II.

Славсько — сніг.

Лавочне — ще більший.

Радість серед лещатарів аж вуха вянуть. Ще поїзд не станув, а вже половина пасажирів вискочила.

— Богу дякувати! — віддихають з полекшею бриджісти. Аж тепер можна буде подумати.

Але сонце і сніг мають таку силу, що вабить їх витягають з ваґонів.

— Не забудьмо, хто роздає карти! — упоминають себе взаємно і йдуть за лещатарами.

— — — — — — — — —

Засіялись білі горби зеленими, червоними і жовтими квітками.

Весело дивитись на них, як хитаються, а ще веселіше, як падають. Ще щастя, що як упадуть, то не лежать на місці. Їдуть у долину, вимахаючи для осторогн ногами.

— — — — — — — — —

Бриджісти взяли санки і поїхали до чеської границі.

По дорозі стрічають лещатарів з поломаними дошками і сільських хлопців на лещатах.

— Хлопче. Як у вас це звуть. Лещата?

— Гій, та де. Лещіта то на ногу, як хтось зломить. Се нарти.

— — — — — — — — —

Маленьке сельце Опорець.

При дорозі гарна хата і напис на ній: „Кооператива — Згода Селян — в Опірці", а біля цього: „Kooperatywa — Zhoda Selan, w Opircy".

І в далекім гірськім селі можна чогось навчитися

— — — — — — — — —

Гранична стаційка Бескид. Серед снігів стоїть кілька ваґонів, які привезли сюди часть лещатарів і випустили їх у гори.

— Чи швидко поїзд вертає назад — питає хтось молодого парубка.

— За пул ґодзіни.

— За кілько кажете?

— За пів годиии — вириваеться другий. А до тамтого каже: „А треба тобі було"!

— — — — — — — — —

Півтора години саньми вгору, пятнацять мінут поїздом уділ і ми знову в Лавочнім.

А за годину віїзджаються лещатарі. Зарумянені без огляду на вік; веселі без огляду на засніження.

Їх настрій — найліпший пропаґатор лещатарства.

— Ви знаєте, хто зна, чи я не зачну їздити — каже один бриджіст.

— Ліпше вважайте, скільки вже пішло трефів — кричить на нього партнер.

Але маю враження, що зерно лещатарського захоплення впало на добру почву. При найближчій нагоді кине „партію" і потаскається з дошками в гори.

— — — — — — — — —

Їдемо до Львова.

Бриджісти далі працюють, хоч з мокрих лещат капає їм вода на голову.

— Три пік..

— Чотири кер...

— Контра.

— А так їх! Хе-хе-хе.

Лещатарі щойно тепер завважили, що між ними є й лещатарки. Не бачили того, як їхали туди.

— Пані позволять...

— О, дякую...

— Направду?...

— . . . .

— Завтра не можу.

— То позавтрі.

Де-не-десь зітхання, десь-не-десь півслово.

— — — — — — — — —

Львів.

Бриджісти і лещатарі:

— Маєш тобі!...

— — — — — — — — —

Апель до управи залізниць:

Можеб так для одних і других „шибувати" ще з пів години.

Одні докінчилиб робра, а другі освідчини.

Галактіон Чіпка.

ка з Пукова, роґат. пов. Залишилися ще з роґат. пов.: В. Брик з Липиці Горішної, М. Ставарський з Липиці Долішньої і М. Бойко з Данильча.

— **Ще про гуманітарну акцію львівського жіноцтва.** У статті, поміщеній в „Ділі" ч. 37 з дня 16. лютого ц. р. під заг. „Гуманітарна акція львівського жіноцтва", подані деякі мильні інформації у справі Комітету допомоги хорим українцям у місцевих шпиталях. А саме: цей Комітет витворився вправді із секцій обох жіночих організацій: Марійського Т-ва Пань і Філії „Союзу Українок", але вони зіллялися в один спільний Комітет з окремою управою і веде одноцільну допомогову акцію хорим унутрі й назовні, незалежно від секцій. Не відповідає дійсности, що одна і друга секція запопадливо старається за гроші, часописи і т. д., бо до того є уповажнений лише Комітет, а секції як такі не ведуть у тому напрямі ніякої окремої акції. — **А. Конрадова.**

— **Розвязання читальні „Просвіти".** Тернопільський воєвода розвязав читальню „Просвіти" в Задарові пов. Бучач під замітом, що її члени займаються комуністичною аґітацією.

— **Смерть визначного польського артиста.** У Львові помер 17. лютого відомий артист Людвик Чарновський, бувший директор міських театрів. Нездужав на жовтачку. Прожив 46 літ.

— **Дністер виливає.** Із Станиславова повідомляють, що в товмацькому повіті біля Унижа на Дністрі утворилася ледова запора на просторі 6 км. Наслідком запори вода піднеслася біля Незвиск на 2 і пів метра понад нормальний стан і залляла прибережні доми в Незвисках і Раківці.

— **Ошуканство.** В Глинянах арештовано Аврама і Фріду Шраґерів, що зліквідували у Львові свій склеп, зарвавши вірителів на 30.000 золотих.

— **„Фавст" з Марією Сокіл, Антоном Рудницьким та славетнім італійським артистом.** В неділю 19. ц. м. у львівській опері в год. 7.30 веч. гратимуть „Фавста" з гостинним виступом першого тенора медіолянської опери „Ля Скаля" Авґустіно Касавеккі у титуловій партії. Партію Марґарети співатиме Марія Сокіл, за дириґентським пультом Антін Рудницький.

—o—

З опери.

Великий Театр: „ТАНГАЙЗЕР" — опера в 3 діях Ріхарда Ваґнера.

Появу на сцені львівської опери цього твору Р. Ваґнера завдячуємо 50-им роковинам смерти ґеніяльного музика. Не диво, що львівська музикальна публика виповнила салю театру до останнього місця.

Щодо самої вистави опери „Тангайзера", то вона лишала немало до бажання. Передовсім орхестра, хоч і зміцнена, була все таки за слаба, а орхестра у всіх операх Ваґнера, як відомо, грає домінуючу ролю. Дальше треба зазначити, що виконавець титулової партії, варшавський гість п. Диґас, який був колись великим співаком і артистом, нині вже не був у силі дати собі раду з усіми труднощами своєї трудної партії, тому інколи просто жаль було дивитися на його — муку. Деякі хиби мала вистава і з чисто режисерського боку, а в кількох місцях виявилося наглядно, що опера як слід не підготовлена.

Зате з великою похвалою треба висловитися про креацію п. **Плятівної** (Елисавета), яка і голосово і сценічно відповідала знаменито своєму завданню. Дуже гарно співала і п. **Марія Сокіл** (Венус). З мущин назвемо пп. **Ужейка** (Герман), Плонського (Вольфрам), **Петера, Мартінього, Романовського і Зубика**. На диво добре звучали хори, слабше зате випали виступи балету.

Диригував п. **Должицький**, який перед увертурою виголосив коротку промову, в котрій представив значіння творчости Р. Ваґнера для людства.

І. Н.

СПОРТ.

ЗМАГАННЯ В ЛЕЩАТАРСЬКИХ СКОКАХ.

Міжклюбові змагання в лещатарських скоках відбудуться заходом У. С. С. К-у в суботу 18. ц. м. в год. 15. на Кортумівці. Збірка змагунів в год. 14. на вул. Клепарівській ч. 16. Найлекше дійти до скочні без лещат з вул. Пиліховської, бічної Янівської (остання перед цвинтарем праворуч), відтак поза божницю і Янівський цвинтар ліворуч аж під тріянґулю. У змаганнях беруть участь лещатарі з Коломиї, Ворохти, Славська і Львова.

КРАЄВІ ЛЕЩАТАРСЬКІ ЗМАГАННЯ.

В 300-ліття смерти гетьмана Мазепи влаштовує У. С. С. краєві лещатарські змагання, що відбудуться невідклично в неділю 19. ц. м. в бігу на 18 км. і 8 км. Збірка змагунів в год. 8.30 при кінцевому перестанку трамв. лінії 10 на замарстинівській рогачці. Гості в год. 9. Старт і мета біля санаторії в Голоску Вел.

Вечором в год. 20. роздача нагород і чайний вечір у малій салі Народнього Дому, II. пов. Орґанізацією змагань займається К. Л. К.

НЕВЖЕ РОЗБИТТЯ С. К. „РУСЬ“ В УЖГОРОДІ?

Читаємо в ужгородському „Українському Слові“:

„В неділю 5. II. ц. р. відбулися в Ужгороді річні загальні збори спортового клюбу „Русь“ при значній участи членів. Збори пройшли досить бурливо, бо вже від років провід захопили у свої руки духновичівці, що є нездоровим явищем, аби 20 проц. кацапів диктувало 80 проц. українців. Це наші хлопці далі терпіти не будуть. Активних наших членів коли не відсунули вповні, то забили на таке „почесне“ місце, де вони не можуть у проводі брати участи.

На основі давнішої згоди секретарі Т-ва міняються по черзі. Цього року мав бути з нашої сторони п. Карпованець, але кацапи запропонували свого. Голова, відомий наш „приятель“ сенатор Бачинський, не дав цього під голосування, хоч велика більшість була на нашому боці, і замісць порахувати голоси, збори нагло замкнув, заявляючи, що секретар уже вибраний. На це піднялася буря протестів, але пан сенатор скоро зник.

Терором не можна діла вести і на нашу думку скорше чи пізніше нездоровий компроміс мусить розпастися. Всі грачі є українці, почавши від нашого славного воротаря, на наймолодшій юніорці скінчивши. Отже нехай русофіли зі своїм провідником закладають собі інше товариство. А наші нехай вже раз собі запамятають, що на двох конях не можна їхати і правдиву фарбу вже раз треба показати.

Правдоподібно прийде до роздору і наші хлопці заложать собі свій клюб“.

—o—

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

KATALOG DER AUSSTELLUNG UKRAINISCHER GRAPHIK in der Staatlichen Kunstbibliothek vom 5. bis 26. Februar 1933. Veranstaltet vom ukrainishen Wissenschaftlichen Institut in Berlin. Berlin 1933. — Стор. 48, форм. 8°„ ілюстрацій 17.

ЖУРНАЛИ.

BULLETIN MENSUEL,de reuseignements économiques et sociaux. Рік XXIV ч. 1. за січень 1933.

„MORZE“, organ „Ligi Morskiej i Kolonjalnej“. Rok X. Nr. 2. Warszawa, luty 1933.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар в приватних оборотах 8.92 і пів.

В міжбанкових трансакціях нотували: Ню Йорк 8.92—8.92 і пів, Льондон 30.70—30.80, Ціріх 172.10—172.40, Прага 26.40—26.46, Відень 101—104, Берлін 212—212.30, Париж 34.85—34.95.

ЗБІЖЕ.

Ціни біржеві, ціни ринкові. Льоко Підволочиська: Пшениця двірська 740 31.50—32.00, Пшениця двірська 720 30.25—30.75, Пшениця збірна 29.00—29.50, Жито одноціле 17.00—17.25, Жито збірне 16.00—16.25, Ячмінь на мливо 12.00—12.50, Фасоля біла 15.00—18.00, Горох полевий 13.00—15.00, Просо краєве 14.50—15.00. Льоко Львів: Пшениця двірська 740 33.00—33.50, Пшениця двірська 720 31.75—32.25, Пшениця збірна 30.75—31.00, Висівки ячмінні 7.50—8.00, Крупи ячміні грубші 24.00—26.00.

Інші курси незмінені.

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня 16. II. Масло 2.50, молоко 15—17 сот., сметана 0.70, яйця 5.40—5.60. Дня 17. II.: Масло 2.50, молоко 15—17, сметана 0.70, яйця 5.20—5.40.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Субота, 18. II. год. 3.30 попол. „Олімпія“.

Субота, 18. II. год. 7.30 веч. „Мадмуазель“ (Абон. 7).

Неділя, 19. II. год. 3.30 попол. „Розбійники“ (Ціни найнижчі. Абон. 7).

Неділя, 19. II. год. 7.30 веч. „Фавст“.

Театр Ріжнородностей.

Субота, 18. II. год. 7.30 гост. виступ Л. Вирвіча у своюому репертуарі.

Неділя, 19. II. год. 3.30 попол. „Мадмуазель“ (Ціни знижені. Абон. 7).

Неділя, 19. II. год. 7.30 веч. Гостинний виступ Л. Вирвіча.

Кіна.

АДРІЯ: „Дім ч. 13“ (І. „Тайна вязничної келії“, II. „Любка смерти“), додаток: „Трубач Слім у Парижі“.

АПОЛЬО: „Ромео та Юльця“.

АТЛЯНТІК: „Аріяна“ (на осн. Кльода Анета).

КАСІНО: „Чемп“ (із Волесом Бері).

КОЛІСЕЙ: „На париському шірц“, ревія „Ах, ті циганки!“

КОПЕРНИК: „Райський птах“ (Дольорес дель Ріо).

МАРУСЕНЬКА: „Райський птах“ (Дольорес дель Ріо).

МІРАЖ: „Вулькан сміху“ (Гарольд Льойд).

ОАЗА: „Вогнище“ й ревія.

ПАЛЯС: „Спів, цілунок, дівчина“.

ПАН: „Зунгу“.

ПАСАЖ: „4 утікачі“ (Том Мікс).

ПРОМІНЬ: „Мараду“.

СТИЛЕВЕ: „Опир Парижа“ й ревія „Чи ти мене кохаєш?“

УТІХА: „Плян В“, ревія „Коли жінка червоніється“.

ХИМЕРА: „Теодозія із Севастополю“.

Закордонне радіо.

Субота, 18. лютого 1933.

Братислава (279,3) 16.10 Легка музика, **Міляно** (331,4) 11.15 Орхестра, **Ляйпціг** (389,6) 19.30 Шуманові пісні, 20.00 Веселий вечір **Рим** (441,2) 20.45 Опера, **Бероміністер** (459,4) 19.45, „Дівча Шварцвальду“ оп. Єсля. **Відень** (518,1) 11.30 Католиц. 15.15 Фортепян, 16.45 Цитристи, 19.30 Пісні, баляди, 20.00 „Тріо“ комедія Ленца, **Мінхен** (532,9) 20.00 „Мікадо“ оп. Суліввана, **Будапешт** (550,5) 12.05 Циг. музика, **Харків** (937,5) 10.10, Концерт, 13.15 Солісти, 15.15 Українська музика, 17.00 Хор, орхестра, 18.00 Опера, 24.00 Танкова музика, **Москва** (1000) 10.00 „Євг. Онєгін“ оп. Чайковського, **Париж** (1724,1) 22.00 „Країна осміху“ оп. Легара.

Неділя, 19. лютого 1933.

Братислава (279,3) 17.40, 21.30 Концерт, **Міляно** (331,4) 12.30 Концерт, 21.00 Опера, **Ляйпціг** (389,4) 9.00 Богослужения і концерт, 16.00 „Дас Медхен аус дер Фремде“ комедія Гольма, **Білгород** (429,7) 16.30 „Мала Фльорама“ оп. Тіярдовича, 19.00 Нар. пісні, **Рим** (441,2) 20.45 Концерт, **Бероміністер** (459,4) 19.10 Нар. музика, йодлери, **Прага** (488,6) 7.30 Концерт, **Відень** (518,1) 11.30, 12.50 Концерт, 18.50 Фортепян, **Рига** (525) 15.15 „Месія“ ораторія Генделя, **Харків** (937,5) 10.00, 13.15, 15.15, 18.40 Концерт, 16.00 Концерт для дітей, 17.40 Гумор, сатира, **Москва** (1000) 17.25 „Лякме“ оп. Деліба (Досв. 720 м).

Львівське радіо.

Субота, 18. лютого 1933.

12.10 Грамофон, 13.10 Метеорольоґ. комунікат, 13.15 Шк. поранок, 15.15 Господарський комунікат, 15.35 Для дітей: Миґдаловий цар, 16.00 Грамофон, Збіжева біржа, Сільва рерум, 16.45 Мадрид поважний та всміхнений, 17.00 Авд. для хорих, Сальонова орхестра, 17.40 Відчит, 18.00 Легка музика, 18.40 Всячина, 19.40 На овиді, 19.45 Пресовий радіовий денник, 20.00 Концерт: Оперові мельодії, танці, звуковики, Спортові вістки, 22.05 Шопенівський концерт, 22.40 „Мряки“, фейл., 23.00 Танкова музика.

Неділя, 19. лютого 1933.

12.10 Метеорольоґ. комунікат, 12.15 Симфон. поранок, 14.00 Ветеринарійні поради, 14.20, 15.15 Музика, 14.40 Рільн. балачка, 16.00 Для молоді: „Що чувати в світі“, „Микола Коперник“, 16.25 Грамофон, 16.45 Три знаки запиту, 17.00 Солісти (Поморська — сопран, Левенштайн — скрипка), Комунікат союзу сільгромад, 18.00 Легка музика, 18.55 „Всячина ч. 1000“, 19.25 „Куліґ“ авд., 20.00 Концерт (хор, орхестра), 21.20 Спортові вістки 21.30 Фортепян, 22.20, 23.00 Танкова музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Звичайні Загальні Збори Видавничої Кооперативи „Хортиця“, коопер. з обмеж. порукою у Львові, відбудуться 26. лютого 1933 р. в 10 год. ранку, або 11. год. без огляду на число членів, в помешканні Т-ва Допомоги Еміґрантам у Львові, вул. Руська 3, II. пов., з таким порядком нарад: 1) Відкриття зборів; 2) Відчитання протоколу попередніх Загальних Зборів; 3) Звіт Управи з діяльности за рр. 1929—1932; 4) Відчитання звіту з переведених ревізій; 5) Уділення абсолюторії Управі; 6) Розподіл надвишки зиску; 7) Вибір 5 членів Надзірної Ради й 3 членів та 2 заступників Управи; 8) Внески та запити — **Надзірна Рада.** 1435

Тернопіль. Тернопільський „Боян“ і Муз. Тов. ім. Лисенка влаштовують у неділю 5. березня ц. р. Вокально-музичний Вечір для вшанування памяти М. Лисенка у 20-ліття його смерти. Програму подадуть окремі оповістки. 1434

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ДАРМО Читачам „Діла“. Напиши: імя, рік, місяць уродження, стан родинний, окреслю докладно характер, здібности, призначення, подам дармо найважніші факти Твого життя. На видатки канцелярійно-почтові залучити один зол. почтовими марками. Психо-графольоґ Szyller-Szkolnik, редактор часопису „Swit“— Warszawa, Żórawia 47. 1394 2-3

ЧАСОПИСИ і закордонні журнали, Нова Реклама, тепер Шайнохи 3. 3—3

ОКАЗІЙНА ПРОДАЖ. І-поверховий дім, комфорт, рентовний, вклад до 2.000 дол. Вільне мешкання. Відомість у д-ра Ляхел, Браерівська 6. 1436 1—2

Присилайте передплату!

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Ширіть наш часопис!

Чи приєднали Ви „ДІЛОВІ“ бодай одного передплатника? Чим більше буде передплатників, тим кращий буде щоденник!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“. Львів, Ринок 10